

Pošast online prijevara: Kako izgubiti novac na internetu? (Treći dio): Nigerijski prinčevi, milijunska nasljedstva i umirovljeni vojni veterani

Autor **Petar Radanović** - Tuesday, October 14, 2025, 11:20

Otkrijte više

⚙️ **Proizvodnost**

⚙️ **produktivnost**

Budući da se e-mailom već gotovo dva desetljeća provlače bezbrojne ponude nepoznatih milijardera, optimisti bi kazali da je to postao toliko očit vid prijevara da više nitko ne bi trebao pasti u tu zamku. Ipak, statistike koje dolazi od hrvatskih i europskih policija svjedoči drukčije – brojni građani i dalje postaju žrtve najstarijih trikova koji se samo prebacuju u modernije digitalno okruženje: umjesto e-mailom, šire se putem webova, društvenih mreža i mobilnih aplikacija. Lažne ponude o nasljedstvima, nigerijski prinčevi i romantične priče o umirovljenim američkim veteranima s bogatom ušteđevinom nisu samo predmet šala na društvenim mrežama – oni su veoma realne prijevara koje svakodnevno dolaze u e-mail inboxe mnogih Hrvata. Na žalost, i danas neki od njih nasjedaju na takve prijevara.

Fenomen poznat kao "nigerijski prinčevi" ili "Prijevarena 419" (po članku nigerijskog kaznenog zakona koji opisuje prijevarno stjecanje novca) jedna je od najstarijih vrsta prijevara, ali i danas svejedno efikasan. Iako je prvi val ovih prijevara počeo kroz elektroničku poštu još devedesetih godina prošlog stoljeća, modernizacija tehnologije nije smanjila njihovu učinkovitost – samo je promijenila kanal. Umjesto e-maila, sad se te prijevara šire kroz Whatsapp, Viber, Instagram i Telegram, pogotovo ciljajući ranjive populacije: umirovljenike, slabije obrazovane i osobe s niskim znanjima o financijama. Kako funkcionira tipična "nigerijski princ" prijevara? Obično počinje s porukom na društvenim mrežama ili e-mailom koja dolazi od osobe koja se predstavlja kao bogati nasljednik, vojni general ili čak afrički vladar. Poruka je često slično napisana: "Tražim pouzdanu osobu pomoću koje mogu prebaciti nekoliko milijuna dolara iz zemlje jer sam u zatvoru, na neki drugi način onemogućen ili trebam pomoć zbog političkih razloga." Ponuda je jednostavna – ako mi daš broj svog bankovnog računa, taj novac će biti prebačen na tvoj račun, a ti ćeš zadržati

određeni postotak, obično 30-40%, od "milijuna" koji se trebaju prebaciti. Ključna taktika u ovim prijevarama je postupna izgradnja povjerenja. Prevaranti najčešće ne traže velike svote odmah – oni prvo traže manje uplate, navodeći da su potrebne za "provjeru bankovnog računa", "aktivaciju transfera", "plaćanje poreza" ili "proviziju". Svaka od tih uplata je manja i čini se opravdana u kontekstu prijave koja se događa – nakon nekoliko tisuća eura uplaćenih kroz manje isplate, žrtva se nalazi u situaciji gdje je već uložila značajnu sumu novca i nastoji povratiti makar dio kako ne bi potpuno izgubila inicijalni ulog.

Otkrijte više

[🔗 produktivnost](#)[🔗 Proizvodnost](#)

Sve su češće i tzv. romantične prijave – u 2024. i 2025. godini brojne osobe prijavljene su kao žrtve upravo ovakvih prijevara. Često sve počinje kao naoko obična komunikacija putem društvenih mreža – poruka se čini autentična, ponekad čak uključuje fotografije ili detalje koji je čine uvjerljivijom. Prevaranti često koriste i ukradene ili lažne profile poznatih osoba kako bi stekli dodatnu kredibilnost. Popularnost romantičnih prijevara povezana je s rastućom usamljenošću velikog dijela starije populacije. "Ljubavne prijave" ili "romance scam" predstavljaju posebnu kategoriju koja kombinira emocionalnu manipulaciju s financijskom eksploatacijom. U tipičnoj scenariju, navodni američki umirovljeni vojnik uspostavi kontakt sa starijom ženom u Hrvatskoj preko aplikacije za upoznavanje ili putem društvenih mreža. Nakon nekoliko tjedana intenzivne komunikacije, pune komplimenata i obećanja zajedničke budućnosti, "vojnik" će reći da je završio misiju u Iraku ili slično, te da treba sredstva za transport kući, da mu treba novac zbog nekog hitnog slučaja, ili da je osvojio ogroman novac na lutriji, ali mu isplata nije moguća bez "depozita".

Što te prijave čini toliko efikasnim u digitalnom dobu? Ključna je psihološka komponenta. Za razliku od investicijskih prijevara, koje se temelje na ljudskoj pohlepi, romantične prijave temelje se na emocionalnoj razini koju je teško brzo prepoznati. Žrtva je investirala emocije, ponos i ušteđevinu te najčešće to skriva od svojih bližnjih kao svoju intimnu tajnu – sve to pogoduje situaciji da žrtva bude otporna na upozorenja, jer priznati da ste žrtva djeluje kao da priznajete da ste bili glupi ili ranjivi. To objašnjava i zašto mnoge žrtve romantičnih prijevara ne prijavljuju svoje slučajeve policiji – sram je često veći od samog financijskog gubitka.

Kako se zaštititi od ovakvih prijevara? Prvo pravilo je jednostavno: nijedan pravi milijunaš ili nasljednik neće kontaktirati slučajnu, nepoznatu osobu na Instagramu ili e-mailu kako bi mu dao milijune. Ako nešto zvuči previše dobro da bi bilo istinito, gotovo sigurno jest upravo to – previše dobro da bi bilo istinito. Drugi, važan savjet je nikada ne davati financijske podatke osobi koju niste upoznali osobno. Treće, mudro je provjeriti je li osoba ona koja se predstavlja – možete je pozvati na videocall s kamerom ili zahtijevati da se javi s određene lokacije. Prevaranti to obično izbjegavaju.

Otkrijte više

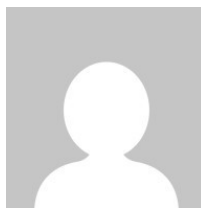
[🔗 Proizvodnost](#)[🔗 produktivnost](#)

Sve ove klasične "nigerijski princ" i romantične prijave nisu jedine koje se koriste širom svijeta pa tako i u Hrvatskoj. Noviji trend koji se u suradnji s policijom sve više detektira pokazuje kako se i prevaranti mijenjaju i prilagođavaju novim tehnologijama. Tako već neko vrijeme svijetom haraju tzv. "direktorske prijave" ili prijave identiteta, koje predstavljaju varijaciju u kojoj se

prevaranti predstavljaju kao član obitelji, direktor tvrtke odnosno žrtvin nadređeni ili neka druga važna osoba. Proteklih godinu, dvije česte su i lažne SMS poruke koje dolaze od "članova obitelji" – često scenarij počinje porukama kao "Mama, to sam ja, trebam novac hitno za prijevoz", praćeno lažnom brojem koji izgleda kao da dolazi od fakulteta, bolnice ili policije. Hrvatska policija je više puta upozorila na ove poruke koje često dolaze s brojevima koji izgleda kao domaći, ali zapravo dolaze iz inozemstva. Ključ zaštite je jednostavan: uvijek pozovite osobu na poznat broj ako ste sumnjičavi, nikada nemojte odmah transferirati novac ili davati podatke na temelju SMS-a.

Zaključno, nadležne institucije bi apsolutno trebale pružati određenu zaštitu svojim građanima. Tako bi banke trebale redovito educirati svoje klijente, posebno starije osobe, o tome kako te prijave funkcioniraju. Operateri mobilnih usluga trebali bi blokirati SMS-eve koji dolaze od osoba izvan Hrvatske s pozivnim brojevima koji izgledaju kao domaći. Društvene mreže trebale bi implementirati bolju provjeru identiteta i detektirati sumnjive račune koji se koriste za romanse, malo vrijeme kontakta s drugim korisnicima ili ne-lokalne brojeve koji pokušavaju stupiti u kontakt s domaćim korisnicima. Međutim, dok se te mjere sporo implementiraju, sami građani moraju biti svoja vlastita linija obrane – informirani, sumnjičavi i spremni reći "ne" bilo kojoj ponudi koja zvuči sumnjivo ili nepouzdan.

***Ovaj novinarski projekt ostvaren je u okviru financijske potpore novinarskim radovima
Agencije za elektroničke medije u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti i
slobodan je za korištenje i prenošenje.***

Petar Radanović
